

A jövő nemzedékek szószólójának közleménye a tiszta levegő nemzetközi napja a kék égért alkalmából

(2025. szeptember 7.)

Dr. Bándi Gyula, a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes a tiszta levegő nemzetközi napja a kék égért (International Day of Clean Air for blue skies) alkalmából arra hívja fel a figyelmet, hogy sürgősen foglalkoznunk kell a légszennyezés egyre növekvő veszélyével, valamint annak a környezetre és az emberi egészségre gyakorolt súlyos hatásaival.

Szeptember 7. az ENSZ Közgyűlésének döntése nyomán 2019 óta a tiszta levegő nemzetközi napja a kék égért. A világnap kijelölése mutatja a globális közösség növekvő tudatosságát a légszennyezés kockázataival kapcsolatban, hiszen a levegőminőség javítására, valamint a légszennyezés és az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére mihamarabbi erőfeszítések szükségesek az emberi egészség, illetve a környezet védelme érdekében.

A légszennyezés az éghajlatváltozáshoz hasonlóan mindenkit érint (a terhes nők, a gyermekek, az idősek és a szegénységben élők különösen sérülékeny csoportok), számos betegség okozója és jelentősen hozzájárul az idő előtti halálozáshoz. Mindez nemcsak az emberi egészségre, hanem a Föld egészségére is komoly veszélyt jelent, káros hatással van az éghajlatra, a biológiai sokféleségre és az ökoszisztémákra. A légszennyezés több forrása (pl. a fosszilis tüzelőanyagok égetése) hozzájárul az üvegházhatású gázok kibocsátásához is, vagyis a levegőszennyezés és a klímaváltozás összefüggenek.

Hazánkban az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése alapján a természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény a természeti erőforrások közé sorolja levegőt, mint a társadalmi szükségletek kielégítésére felhasználható környezeti elemek egyikét. A tiszta levegőnek, mint természeti erőforrásnak és környezeti elemnek alapvető szerepe van az élőlények életében, az ökoszisztémák működésében, illetve az egészséges környezet fenntartásában, továbbá összetétele befolyásolja az éghajlatot is, így az Alaptörvény P) cikke szerinti kötelezettségek a levegőre is vonatkoznak – amint azt az Alkotmánybíróság is nem egy esetben megállapította. Ezen túlmenően az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése szerint Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez. A tiszta levegő az ember testi és lelki egészségének alapvető forrása, ezért védelme, a levegőminőség javítása sürgető feladat.

2025-ben a világnap témája „Racing for Air”, azaz verseny a levegőért, rámutatva a légszennyezés egyre növekvő veszélyeire, valamint annak a környezetre és az emberi egészségre gyakorolt súlyos hatásaira. Az idei téma, a cselekvés sürgősségét kiemelve, a hangsúlyt a problémákról a megoldásokra helyezi át, miközben összekapcsolja a tiszta levegőt a sporttal, a teljesítőképességgel, az állóképességgel, a kitartással és a méltányossággal.

A szószóló hangsúlyozza, hogy az Alaptörvényből következően a tiszta levegő, mint természeti erőforrás és környezeti elem minőségének javítása, védelme, fenntartása és jövő nemzedékek számára való megőrzése mindenki, kiváltképpen az állam kötelessége. Az államnak a jogalkotásban, valamint a jogszabályok végrehajtásában olyan megoldásokra kell törekednie, amelyek a tiszta levegő védelmét biztosítják. Mindemellett ki kell emelni az egyéni, nemzeti, regionális és nemzetközi szintű, valamint a határokon és szektorokon átívelő együttműködés fontosságát is a légszennyezés csökkentése, illetve a mielőbbi megoldások keresése érdekében.

A légszennyezés és az éghajlati válság korunk legnagyobb kihívásai közé tartoznak, de egyben lehetőséget is jelentenek, hogy változtatással és hatékony megoldásokkal jobban teljesítsünk, jobbá váljunk, egyúttal a jövő számára egészséges, élhető és fenntartható életet tudjunk biztosítani.